

Ethno Memo

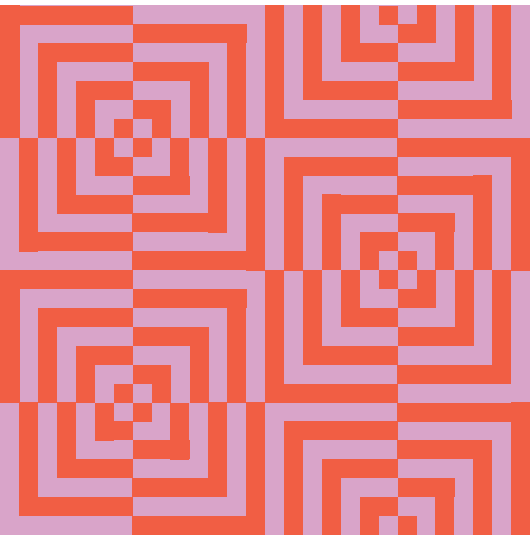
**Ethno
Memory
Game**

**Logikai ismeretterjesztő
memóriajáték**

**A Néprajzi Múzeum
gyűjteménye alapján**

Informative memory
game with logical matches

Based on the Museum
of Ethnography's
collection

A játékról

About the game

7+

2-4

48

A Néprajzi Múzeum 48 darabos logikai ismeretterjesztő memóriajátéka igazi vidám szórakozást ígér az egész család számára.

A játék során a kártyákon szereplő műtárgyakat és azok apró részleteit vagy logikai megfelelőit kell összepárosítani. Ehhez az információs füzet is segítséget nyújt. A memóriajátékban nemcsak a logikai és az absztrakciós képességek fejlődnek, de a játékosok megismerkedhetnek a Múzeum gyűjteményének válogatott darabjaival is.

Olvasd, gondolkozz, párosíts!

Ha eredetiben is megnéznéd a tárgyakat, látogassatok el a budapesti Néprajzi Múzeumba.

Jó szórakozást!

The Museum of Ethnography's 48-piece educational memory game provides fun for the whole family.

The objective is to pair the artefacts featured on the cards with tiny details taken from them. Players can get help from the information booklet. The memory game not only contributes to the development of logical and abstract thinking: it also familiarises players with selected items from the museum's collection.

Read, think, match!

The original objects are on display in the Museum of Ethnography in Budapest.

Have fun!

Mozaikmaszk Mosaic mask

A 2020-ban elvégzett radiokarbon vizsgálatok pontosították a tárgy készítésének korát. A mozaikborítású azték maszk a Tehuacan-völgyi barlangból került elő 1960-ban. Az égerfa alapra fenyőgyantával ragasztották fel a csiszolt alabástrom-, türkiz- és agyagkő lapocskákat. A türkiz, az „égi kő” a víz kékjét szimbolizálta, s így a nappali kék ég isteneivel, Huitzilopochtli-val, valamint az eső és a vizek isteneivel hozható kapcsolatba. A megvizsgált türkizszemcsék összetételük alapján rokoníthatók az azték birodalmi főváros legfőbb templomában (Templo Mayor) talált leletekkel. Az azték uralkodók is türkiz ékszereket viseltek. A maszk feltehetően egy halotti vagy áldozati tárgyegyüttes rész volt, és közép-mexikói, valószínűleg misték mesterek munkája (A tárgy a Zoom kiállításban látható.)

Mexikó
15-16. század fordulója
NM 74.2.9

In 2020, the age of the object was determined more accurately using radiocarbon dating. The mosaic Aztec mask was found in a cave in the Tehuacan Valley in 1960. The polished alabaster, turquoise and claystone mosaic tesserae were attached to the alder base using pine resin. Turquoise, “the stone of heaven”, symbolised the blue of water and was therefore associated with the god of the blue sky, or day sky, Huitzilopochtli, and with the gods of rain and waters. The examined turquoise tesserae were found to be comparable to objects discovered in the main temple of the capital of the Aztec Empire (the Templo Mayor). Aztec rulers also wore turquoise jewellery. The mask may have been part of a funeral bundle or a collection of sacrificial objects and was probably made by Mixtec artists. (On display in the Zoom exhibition.)

Mexico
late 15th – early 16th century
NM 74.2.9

Méhkas Beehive

Zsupszalmából (rozsszalma) készített spirálfonatos, templom alakú méhkas. Vessző és fa alapanyagúakat is ismerünk, de a szalmából fonottak terjedtek el az egész magyar nyelvterületen. A méhkasokat, kaptárakat méheskertekben helyezték el kertek végében, erdőszélén, szőlőkben, réteken. Ezeket a fedett, zárt kerteket boronafalból, deszkából, nádból alakították ki. A méhek egykor a paraszti gazdaságok fontos részét képezték. A háztartásokban egészen a 19. század közepéig nagy szerepe volt a viasznak és a méznek, amíg az utóbbit fokozatosan ki nem szorította a répa- és a nádcukor. (A tárgy a Zoom kiállításban látható.)

Rye straw beehive in the shape of a church, made using a spiral braiding technique. Similar beehives made from wood or wicker are also known, but straw hives were used throughout the Hungarian language territory. The beehives were placed in bee gardens at the end of the garden, on the edge of the forest, and in vineyards or meadows. Bee gardens were enclosed, covered spaces with timber, plank or reed walls. Bees were once an important part of farming life. Households relied heavily on beeswax and honey well into the mid-19th century, when the latter was gradually replaced by beet and cane sugar. (On display in the Zoom exhibition.)

Barskapronca (ma Kopernica, Szlovákia), 19. század vége
NM 114674

Kopernica, Slovakia)
late 19th century
NM 114674

Kajapó tollkorona Kayapo headdress

A tollkoronát (krokoti) az 1980-as években a Brazília amazóniai területén élő Kajapó indiánoktól gyűjtötte Boglár Lajos (1929–2004) néprajzkutató. Az ara- és hárpilatollakból készült fejdíszben jellemzően gyermektelen nők táncolnak, miközben a férfiak égő nyilakat lövöldöznek az égre. A korona ekkor a nap és a hold sugarait szimbolizálja. Avatási szertartásokon férfiak is viselhetik, amennyiben ők a névadók. Ugyanakkor a korona a kajapó falut is szimbolizálja: a kék tollak a főterére utalnak, amely a férfiak és a rítusok területe, a pirosak a nők által uralt kunyhókat és mindennapokat idézik. A fejdísz keretező fehér tollak a falut körülvevő erdőt jelképezik. (A tárgy 2022–2023-ban a Megérkeztünk című időszaki kiállításban látható.)

Brazília
1980-as évek
NM 2014.6.275

This feathered headdress, known as a *krokoti*, was collected in the 1980s by ethnographer Lajos Boglár (1929–2004) from the indigenous Kayapo people in the Amazonian region of Brazil. The headdress is made from the feathers of the scarlet macaw (*Ara macao*) and harpy eagle and is typically worn by childless women who dance while the men shoot flaming arrows towards the sky. On such occasions, the headdress symbolises the rays of the Sun and the Moon. It may also be worn by men during initiation ceremonies, as long as they are the name-givers. The headdress also symbolises the Kayapo village: the blue feathers refer to the village square, a space for men and for rituals; the red feathers evoke the huts governed by women and refer to everyday life. The white feathers around the edge the headdress represent the forest surrounding the village. (On display in 2022–2023 in the temporary exhibition *We Have Arrived*.)

Brazil
1980s
NM 2014.6.275

Brácsa gyufa- szálakból Matchstick viola

A hangszer Gagyi Lajos cigányzenész készítette 300 doboz gyufából. A gyufaszálakat ennyvel rögzítette egymáshoz. A nyakhoz és a fejhez jávorfát, a gerendához és a lélekhez fenyőfát használt. A hegedű lelke egy lucfenyőből készült kis hengeres pálcika, amely a hangszer belsejében található. Ha eltávolítjuk, a hangszer szinte teljesen megnémul, de ha csak egy milliméterrel elmozdítjuk, az is jelentős változást okoz a hegedű hangjában. A négy hangolókulcs, a fogólap, a láb, a finomhangoló, valamint a húrtartó nyelv gyári termékek. Gagyi Lajos lakodalmakon, zenés rendezvényeken rendszeresen játszott ezen a brácsán. (A tárgy 2022–2023-ban a Megérkezünk című időszaki kiállításban látható.)

Edelény
1987
NM 93.56.1

Made by Roma musician Lajos Gagyi using 300 boxes of matches. The matches are held together with glue. The neck and scroll are made of sycamore, while the bass bar and sound post are pine. The sound post is a round spruce dowel located inside the instrument. If removed, a stringed instrument will become virtually mute, while moving it by as little as a millimetre also results in a significant change in the instrument's sound. The four pegs, fingerboard, end pin, fine tuner and tailpiece are all factory made. Lajos Gagyi regularly played this viola at weddings and concerts. (On display in 2022–2023 in the temporary exhibition We Have Arrived.)

Edelény, Hungary
1987
NM 93.56.1

Bányász- palack Miner's whimsey bottle

A fűjt hutaüvegben a bányászok életét jelenítette meg a készítő, Jozef Cerven. Az efféle türelemüvegek-kompozícióit kétféle módon alkották meg: a jelenetet előre megépítették összecusukható formában, majd az üvegbe csúsztatva fonal segítségével szétnyitották. A másik módszernél az apró elemeket az üveg belsejében állították össze. A kis figurákat hosszú csipeszekkel, pálcákkal helyezték az üvegekbe. A bányászjelentek mellett gyakoriak voltak a vallási témák is, különösen Krisztus keresztre feszítésének bemutatása. A türelemüvegek elkészítése nagy ügyességet és valóban sok türelmet kívánt. (A tárgy 2022–2023-ban a Megérkezünk című időszaki kiállításban látható.)

Selmečbánya (ma Banská Štiavnica, Szlovákia), 19-20. század fordulója, NM 89226

The maker of this whimsey bottle, Jozef Cerven, recreated a mining scene inside a hand-blown forest glass bottle. Whimsey bottles such as this were produced using two different methods: either the scene was constructed in advance in a foldable form and then inserted into the bottle, where it was opened up with the help of a string; or the miniature scene was assembled inside the bottle. The tiny figures were placed inside the bottle using long tweezers or thin sticks. Besides mining life, religious scenes were a popular subject, especially the crucifixion. Making whimsey bottles, which are also known as "patience bottles", certainly required great dexterity and a vast amount of patience. (On display in 2022–2023 in the temporary exhibition We Have Arrived.)

Banská Štiavnica, Slovakia
late 19th – early 20th century
NM 89226

Cserép butykoskorsó Earthenware flask

Önmázás, korongolt habán cserépkorsó. A habának iparosok, elsősorban fazekások voltak. Miután Svájcból kiüldözték őket, Morvaországba vándoroltak, majd onnan elindulva a 16. század közepén kezdtek letelepedni Magyarországon. A korsón látható kerekesszarvas motívuma a Pálffy család címerében is megtalálható – a Pálffyak a habánokat 1620 után az országban letelepítő főnemesei családok egyike. Az ehhez hasonló szépen kidolgozott, festett habán kerámiákat leginkább a ház díszítésére használták. (A tárgy a Kerámiatérben látható.)

Késmárk (ma Kežmarok, Szlovákia), 18. század második fele, NM 17437

Tin-glazed, wheel-thrown Hutterite earthenware flask. The Hutterites were artisans, and primarily potters. Having been expelled from Switzerland, they migrated to Moravia and began to settle in Hungary in the middle of the 16th century. The flask features the motif of the deer and wheel, which can also be found on the coat of arms of the Pálffy family, one of the aristocratic families that helped the Hutterites to settle in Hungary after 1620. Beautifully crafted and painted Hutterite pottery of this kind was chiefly intended for home decoration. (On display in the Ceramics Space.)

Kežmarok, Slovakia second half of the 18th century, NM 17437

Kikuju pajzs Kikuyu shield

A pajzs bivalybőrből készült, amelyet erős bőrfonással erősítettek a fakeretre. A tárgyat Gróf Teleki Sámuel 1887-88-ban, Kelet-Afrikában vezetett expedíciója során hadizsákmányként szerezte a kikujukkal folytatott harcok során. A pajzsok a korcsoportrendszer vizuális kifejezői voltak: a kisfiúk kéregből, a serdülők fából készítettek maguknak pajzsot. Ifjú harcosokká történő avatásukkor kaptak teljes, igazi fegyvertárat és bivalybőrből készült pajzsot, amelyen a geometrikus formákból álló emblémák a területi egységekre és a korcsoportjukra utalnak. A csatában érdemeket szerzett harcos külön kis jelet is festhetett a pajzsára. (A tárgy 2022–2023-ban a Megérkeztünk című időszaki kiállításban látható.)

Kelet-Afrika
1880-as évek
NM 2973

The shield is made from buffalo hide attached to a wooden frame using strong leather cord. It was acquired by Count Sámuel Teleki in 1887–1888 during his expedition to East Africa as spoils of war during fighting against the Kikuyu. Shields were a visual expression of the Kikuyu's age group system: small boys made themselves shields out of bark, while adolescents made their shields from wood. They received a genuine, complete set of weapons and a buffalo-hide shield at the initiation ceremony that marked their transition to the status of young warriors. The geometric motifs on the shield refer to their age group and home territory. Once they had distinguished themselves in battle, warriors were permitted to paint a special small mark on their shield. (On display in 2022–2023 in the temporary exhibition We Have Arrived.)

East Africa
1880s
NM 2973

Karazsa baba Karajá figures

Szülésjelenetet ábrázoló, kézzel formált agyagplasztika. A Néprajzi Múzeum Amerikagyűjteménye 58 darab különleges, kis méretű, absztrakt női figurát őriz Brazíliából, a karazsa indiánoktól. Ezek az apró szobrok eredetileg az őserdőben élő karazsa gyermekeknek készültek, akik játék közben tanulták meg a törzsi hagyományokat, mítoszokat, ismerték meg a természetfeletti lényeket, a testfestést, a női szerepeket – így készültek fel a felnőtt életre. 2012 óta a karazsa baba hivatalosan is a szellemi kulturális örökség része Brazíliában, a törzs védjegye. Ma már eladásra, turistáknak is készítik. (A tárgya a Kerámia térben látható.)

Brazília
1980-as évek
NM 2014.6.117

Handcrafted clay sculpture representing childbirth. The Museum of Ethnography's America Collection includes 58 remarkable female figurines from the indigenous Karajá people of Brazil. These small figurines were originally made for Karajá children living in the rain forest, who learned through play about tribal traditions, mythology, supernatural beings, body painting, and female roles, preparing them for adult life. In 2012, Karajá dolls were officially declared part of Brazil's intangible cultural heritage and are a cultural reference to the Karajá people. Today, they are also produced for sale to tourists. (On display in the Ceramics Space.)

Brazil
1980s
NM 2014.6.117

Túzóra

A fából készült sárkányfejvel és -farokkal díszített, csónak alakú tárgyat bádoggal bélelték. Füstölőt tettek bele, a peremére egyenlő távolságban fonalakat függesztettek, s ezek mindkét végére egy-egy fémgolyót kötöttek. A füstölő meggyújtva egyenletesen égett, és adott időközönként elégetett egy-egy fonalat. A leeső golyók jelezték az idő múlását. A tűzórát Xántus János gyűjtötte 1869-ben, kelet-ázsiai expedíciója során. (A tárgy a Zoom kiállításban látható.)

Kína
19. század második fele
NM 947

Fire clock

The boat-shaped wooden object is lined with tin and decorated with a dragon's head and tail. A taper or incense stick was laid inside and lengths of cord were suspended across it, hanging from the rim at regular intervals, with a metal ball attached to each end. The incense stick burned evenly, igniting the cords one by one. The dropping of the balls marked the passage of time. The fire clock was collected by János Xántus in 1869 during his expedition to East Asia. (On display in the Zoom exhibition.)

China
second half of the 19th century
NM 947

Sótartó

Salt cellar

A lefűrészelt szarvdarabból készült, domború faragással díszített fatetejű tárolóedény ovális alakját úgy alakították ki a pásztorok, hogy a szarukarikákat forró vízben megpuhították, majd fából faragott formára húzták. Ez a forma a dunántúli pásztorok körében a 19. század derekán terjedt el. A növényi ornamentika és a mulatozó embereket ábrázoló díszítés az ún. spanyolozás technikájával készült. A sótartó két oldalán a „Fisli Andor 1912” felirat olvasható. (A tárgy a Zoom kiállításban látható.)

Somogy megye
1912
NM 134250

Made by shepherds, the oval shape of these salt cellars was created by softening sawn-off rings of horn in hot water and allowing them to cool on a carved wooden mould before adding wooden lids decorated with relief carving. The style became popular among shepherds in the Transdanubian region from the mid-19th century. The plant motifs and dancing, drinking and music-making figures were created by pressing coloured sealing wax into the carved grooves with a hot knife blade. The inscription "Fisli Andor 1912" can be seen on either side of the salt cellar. (On display in the Zoom exhibition.)

Somogy County, Hungary
1912
NM 134250

Agyagedény

Clay vessel

Az edényen öt színnel megfestett figurális motívum, a Nasca-kultúra legfőbb vallási szimbóluma, az ún. Macskadémon, valamint egy többféle állat jegyeit egyesítő kígyó látható. A legnagyobb felületek törvénye szerint megjelenített démont aránytalanul nagy fejvel ábrázolták, hogy minden ikonográfiailag fontos vonás szerepelhessen rajta: a diadém, az arról lecsüngő korongok, a macskafélék bajuszára emlékeztető orrdísz. Az így ábrázolt lény emberi és állati jegyeket mutató istennek vagy isteni attribútumokat viselő valóságos személynek (pap, harcos) tekinthető. (A tárgy a Kerámiatérben látható.)

Peru
200-400
NM 65.113.3

The vessel features a five-colour figurative motif of the Cat Demon, the main religious symbol of the Nazca culture, and a snake that combines aspects of multiple animals. The demon is depicted with a disproportionately large head in order to ensure that all the iconographically important features are included: the diadem, the discs that hang from it, and the nose jewel reminiscent of a cat's whiskers. Depicted in this way, with both human and animal features, the creature can be seen as a god or as a mortal being with god-like attributes (such as a priest or a warrior). (On display in the Ceramics Space.)

Peru
200-400
NM 65.113.3

Halbőr kabát

Fish-skin jacket

Az emlősök bőrénél jóval erősebb és eleve vízálló halbőrt hagyományosan az arktikus területeken dolgozták fel különböző ruhadarabokhoz. A varrásokat olyan finoman készítették, majd olyan jól gyantázták, hogy a vizet nem eresztették át. Esküvőkön, ünnepeken, vendégeskedéskor a nők a kabát díszes változatát viselték. A hátrész mindig gazdagabb díszítésű volt, mivel a nők tiszteletből a vendégeknek háttal ültek a házak fekvőemelővényein. (A tárgy 2022–2023-ban a Megérkeztünk című időszaki kiállításban látható.)

Amur-vidék
20. század eleje
NM 81635

Fish skin, which is waterproof without treatment and stronger than mammal leather, has traditionally been used in Arctic regions to make a variety of garments. The seams were stitched finely and thoroughly treated with resin to make them entirely impervious to water. Women wore a decorative version of the jacket at weddings, festivals, or when entertaining guests. The backs of these jackets were always more richly decorated, since women showed their respect by sitting with their backs towards their guests on the sleeping platform. (On display in 2022–2023 in the temporary exhibition We Have Arrived.)

Amur region
early 20th century
NM 81635

Miskakancsó

Miska jug

A miskakancsó ólomházas, egyfülű cserépedény, amely bor kínálására szolgál. Ezt a tárgytípust hagyományosan az Alföldön készítették. Teste huszáruhas, bajuszos férfialak, hasát zsinórozás díszíti. Ezt a kancsót Rajczy Mihály (1817–1869) mezőcsáti fazekas készítette 1848-ban Kürti Ferencnek és hitvesének. A hátoldalon olvasható felirat szerint: „an nő / 1848 Esztendőben Készű / It mezőCsátVáros / sában ez a pintes / Kürti Ferenc / nek hitvespár..ja. Berkesz Sára is”. (A tárgy 2022–2023-ban a Megérkeztünk című időszaki kiállításban látható.)

Mezőcsát
1848
NM 51.31.385

Miska jugs are lead-glazed pottery jugs with one handle, which were used for serving wine. They were typically made in the Alföld (Great Hungarian Plain). The body of the jug represents a male figure sporting a moustache and wearing a hussar's uniform with decorative braiding. This particular jug was made in 1848 by Mihály Rajczy (1817–1869), a master potter from Mezőcsát, for Ferenc Kürti and his wife. The inscription on the back reads “This pint pot Was Made in 1848, in the City of Mezőcsát, for Ferenc Kürti and his wife, Sára Berkesz.” (On display in 2022–2023 in the temporary exhibition We Have Arrived.)

Mezőcsát, Hungary
1848,
NM 51.31.385

Bábtáncoltató betlehem Mechanical nativity scene

Favásas, színes papírral bevont, templom alakú betlehem. A belsejében elhelyezett gyertya fénye átvilágította a falait, így váltak láthatóvá a díszítések, jelenetek. A betlehemet karácsonykor házról házra járva vitték, a faszkeretben kialakított síneken mozgaták a bábokat (a pásztorok, Heródes, az angyal, az ördög stb. figuráit), amelyekkel Krisztus születésének történetét mesélték el, karácsonyi énekek kíséretében. A köszöntésért a betlehemek adományt kaptak. (A tárgy 2022–2023-ban a Megérkeztünk című időszaki kiállításban látható.)

Szatmárcseke
1930-as évek eleje
NM 2018.140.1

A church-shaped structure with a wooden frame covered in coloured paper for displaying a nativity scene. A candle would have been placed inside, illuminating the walls and making the scenes and decorations visible. Nativity scenes were carried from house to house at Christmas. Tracks were installed inside for moving the figurines (the shepherds, Herod, the angel, the devil, etc.) that told the story of the birth of Christ, accompanied by Christmas carols. The performers would be rewarded with gifts. (On display in 2022–2023 in the temporary exhibition We Have Arrived.)

Szatmárcseke, Hungary
early 1930s
NM 2018.140.1

Cifraszűr

Embroidered shepherd's mantle

A szűr alapanyagát a birkák feldolgozott gyapja, a szűrposztó adta. Hímzéssel vagy rátétekkel díszítették, készítői a szűrszabó mesterek voltak. Vállra vetve viselték férfiak; a ruha ujját olykor bevarrták, befenekelték, így az zsebként szolgált. A szűrt elől díszes pántokkal – szíjgyártók által készített csatos szíjjal vagy gombkötő mesterek készítette összekasztóval – fogták össze. Ehhez a ruhadarabhoz kapcsolódik a „kitették a szűrét” mondásunk. (A tárgy a Zoom kiállításban látható.)

Eger
1850-es évek
NM 48893

The szűr, a mantle worn by men, was made from woven wool or felt. Decorated with embroidery or appliqué, the mantles were made by master tailors who specialised in szűr making. The mantle was worn hanging from the shoulders and the sleeves were often sewn up and used as pockets. It was held together at the front by a decorative strip of leather and a buckle, or by a toggle made by a master button maker. The garment gave rise to the folk saying "His szűr was taken outside", referring to someone who had outstayed their welcome. (On display in the Zoom exhibition.)

Eger, Hungary
1850s
NM 48893

Cserép csigacsináló Earthenware noodle maker

Az agyaglapból kivágot, zöld mázas, felül tulipánfejjben végződő, gazdag ornamentikájú csigacsinálót Toldi József készítette Debrecenben, 1880-ban. A város fazekasságának egyik jellegzetessége ez a sokszor jegyajándékként is adott, eredetileg fából készült tárgytypus, amely a levesekbe, főként az ünnepi húslevesbe kerülő csigatészta készítésének eszköze. (A tárgy a Kerámiatérben látható.)

Debrecen
1880
NM 58.61.1

This richly decorated noodle maker, cut from a sheet of clay, glazed in green, and with a tulip-head end, was made by József Toldi in Debrecen in 1880. Debrecen potters were renowned for these objects, which were originally made from wood and typically given as engagement gifts. They were used for making noodles, and especially spiral pasta for the broth that was served on holidays. (On display in the Ceramics Space.)

Debrecen, Hungary
1880
NM 58.61.1

Tevefigura

Kézrel formált, égetett agyagból készült állatfigura. A teve egész teste geometrikus mintákkal díszített. Egyes kutatók szerint ezek a geometrikus kompozíciók a díszítésen kívül misztikus szimbólumok is egyben, amelyek utalnak a női termékenységre, a férfi-nő szexuális kapcsolatára, a kabilok mitikus gondolkodására. Kabiloknak az Algéria északkeleti partvidéki hegységeiben élő berbereket nevezik. (A tárgy a Kerámiatérben látható.)

Kabilia, Algéria
1880–1896
NM 26130

Camel figurine

Handcrafted fired clay animal figurine. The camel's entire body is decorated with geometric patterns. Some researchers believe that, besides their decorative function, the geometric motifs were at the same time mystical symbols referring to female fertility, male–female sexual relations, and the myths of the Kabyle people. The Kabyle are a Berber-speaking people living in the mountains on the north-eastern coast of Algeria. (On display in the Ceramics Space.)

Kabilia, Algeria
1880–1896
NM 26130

Festett láda

A fenyőfából készült bútordarab tulajdonosa Cserdi István és Mátyás Éva volt. Bár a kelengyeládákhoz nagyon hasonlít, mégsem annak készült, mivel a pár a házasságkötésük után csináltatta. A ládát Musch Henrik 'Hájni' váraljai asztalos készítette 1871-ben. (A tárgy a Zoom kiállításban látható.)

Váralja
1871
NM 90.56.1

Painted chest

Originally owned by István Cserdi and Éva Mátyás. Although very similar to a hope chest, it was not originally intended as such, since the couple had it made after they were married. The chest was made in 1871 by Henrik 'Hájni' Musch, a cabinetmaker from Váralja. (On display in the Zoom exhibition.)

Váralja, Hungary
1871
NM 90.56.1

Pálmaboros kupa

Palm wine drinking cup

A kupa Torday Emil (1875–1931) kongói gyűjtéséből származik. Keményfából faragták, szétvetett lábú, kezével fenekére támaszkodó, hermafrodita ember alakot ábrázol, hátul lecsüngő csavart szarvakal, amelyek az erőt és hatalmat szimbolizálják. Az alak egyes testrészeit szépítésként és egyben törzsi jelekként különféle hegtetoválasok díszítik. Az edényből pálmabort – a pálmafa felső hajtásai-ból csapolt nedvből erjesztett italt – ittak. (A tárgy a Kerámiatérben látható.)

Kongó
19-20. század fordulójá
NM 80507

The cup is part of the Congolese collection of Emil Torday (1875–1931). Carved from hardwood, it depicts a hermaphrodite human figure standing with legs apart and hands on buttocks, the twisted horns extending down its back being a symbol of power. Certain parts of the body are decorated with scarification, which also served as an indication of tribal affiliation. The cup was used for drinking palm wine, an alcoholic beverage fermented from the sap of the topmost shoots of the palm tree. (On display in the Ceramics Space.)

Congo
late 19th – early 20th century
NM 80507

Menyasszonyi koszorú

Bridal headdress

A fejdísz fő része a drótvázra erősített apró fehér textilvirágokból álló koszorú. Második eleme a párta, a „hátravaló”: ez a koszorú mögé tűzött kis viasz virágcsokor tartja a sodrott ezüstös fémszálakat, a termékenységvarázsló kalászokat. Mindezt a rózsás pártapántlika egészíti ki, amely a szoknya aljágáig ért. Úgy vélték, a pántlika végének levágásával meg lehet rontani a menyasszonyt, ezért azt gyakran előre vetve viselték. A néphit szerint a közönség előtt zajló esküvő során a menyasszony fokozottan ki van téve a rontásnak, szemmel verésnek. Ennek elhárítását szolgálta a koszoróba épített, az ártó tekinteteket visszaverő sok apró tükör is. A szemre hulló szegyzenszalag az életerőt jelképező piros színével és a szem eltakarásával védte az élete nagy fordulópontjához érkezett arát. (A tárgy 2022–2023-ban a Megérkeztünk című időszakki kiállításban látható.)

Tura, 1950-es évek
NM 63.81.6

The main element in this headdress is the floral crown, made from tiny fabric flowers mounted on a wire frame. The second element is the wax bouquet at the back that holds the silver threads and ears of wheat that are supposed to ensure fertility. These are complemented by the floral ribbons that trail all the way down to the hem of the skirt. It was believed that cutting off the ends of the ribbon might bring harm to the bride, thus they were typically worn to the front. According to folk beliefs, during the wedding ceremony before the congregation the bride was extremely vulnerable to hexes or the evil eye. The numerous tiny mirrors inserted into the headpiece were designed to repel such threats and avert any ill-intentioned gaze. The modesty ribbon that covered the eyes, with its red colour symbolising vitality, protected the bride's eyes at this pivotal moment in her life. (On display in 2022–2023 in the temporary exhibition We Have Arrived.)

Tura, Hungary, 1950s
NM 63.81.6

Csőrös korsó

Spouted pitcher

A világos színűre égetett, mázatlan, vörös földfestékekkel festett, gömbölyded hasú, fordított J alakú kiöntőcsővel felszerelt korsótípust nagy számban készítették a boszniai fazekasok a 19. században. Az állandósult, több évszázadra visszavezethető archaikus formák és díszítőelemek egyértelműen keleti hatást tükröznek. A korsó 1907-ben került a Néprajzi Múzeum gyűjteményébe. (A tárgy a Kerámiatérben látható.)

Szarajevó környéke
20. század eleje
NM 74491

In the 19th century, this type of unglazed pitcher was produced in large quantities by Bosnian potters. The pitchers, fired to a light tan colour and decorated with red earth paint, featured a distinctive round belly and long spout in the shape of an upside-down letter J. The archaic forms and embellishments can be traced back hundreds of years and clearly reflect the influence of the East. This particular pitcher was acquired by the Museum of Ethnography in 1907. (On display in the Ceramics Space.)

Sarajevo area
early 20th century
NM 74491

Tago-maszok

Tago mask

A vesszőfonatra erősített, fehér, vörös és fekete színűre festett faháncsból készített Janus-arcú maszk két oldala azonos. A tagót – az őst, az igazságszolgáltató szellemet – jelképező maszkot 10-12 évenként használták az egy esztendőn át tartó tago-ritus során. A maszk 1899-ben került a Néprajzi Múzeumba Bíró Lajos (1856–1931) gyűjtéséből. (A tárgy a Zoom kiállításban látható.)

Tami-szigetek, Pápua Új-Guinea, 19. század
NM 64277

This Janus-face mask is made from bark fibre mounted on a wicker frame. It is painted white, red and black and its two sides are identical. The mask, representing the tago, an ancestor or spirit who dispenses justice, was used once every 10 to 12 years during the year-long series of tago ceremonies. The mask was acquired by the Museum of Ethnography in 1899 from the collection of Lajos Bíró (1856–1931). (On display in the Zoom exhibition.)

Tami Islands, Papua New Guinea, 19th century
NM 64277

Pénzes nyakék

Coin necklace

Régi pénzekből készített nyakláng, más néven lázsiás. Bíró Pál bajai ötvösmester 5 és 2 koronás ezüstpénzekből kialakított, színes üvegekkel díszített ötvösmunkája egy érsekcsanádi női viselet része volt. Szeremlén és Érsekcsanádon a menyasszonynak a vőlegény adta jegypénzből is csináltattak lázsiást. A 20. században néha aranypénzt is beledolgoztattak a hasonló nyakékekbe. (A tárgy a Zoom kiállításban látható.)

Baja
1922
NM 56.68.9

Necklace featuring old coins. Made by goldsmith Pál Bíró from Baja using silver 2 crown and 5 crown coins and coloured glass, the necklace was part of a woman's costume from Érsekcsanád. In Szeremle and Érsekcsanád, it was also customary to have coin necklaces made from the money given to the bride by the groom as an engagement gift. In the 20th century, gold coins were also occasionally included in these necklaces. (On display in the Zoom exhibition.)

Baja, Hungary
1922
NM 56.68.9

Tűzcsiholó Fire striker

A gyufa elterjedése előtt az acélból készült tűzcsiholó a tűzszerszám része, a pásztor-készség állandó darabja volt. Ha a kovakőhöz pattintották, szikrák keletkeztek, amelyekből könnyen meggyulladt a szárazon tartott tapló. A dörzsgyufa 1820 körüli megjelenése után sorra alapították a gyufagyárakat, Magyarországon az elsőt 1834-ben nyitották meg. Az ezt követő évtizedekben a gyufa lassan kiszorította a tűzszerszám használatát. (A tárgy a Zoom kiállításban látható.)

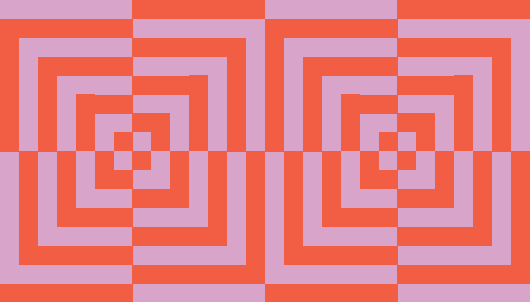
Székesfehérvár
1903
NM 40879

Before the invention of matches, a steel fire striker was an essential item in a shepherd's toolkit. When struck against flint, the steel created sparks that ignited the dry horse hoof fungus used as tinder. The appearance of friction matches in 1820 led to the establishment of numerous match factories. The first such factory in Hungary opened in 1834. In subsequent decades, fire strikers were gradually replaced by matches. (On display in the Zoom exhibition.)

Székesfehérvár, Hungary
1903
NM 40879

Illusztrátor / illustrator:
Lovrity Anna Katalin

Etnoshop:
<https://etnoshop.hu>
neprajz.hu

Facebook:
[www.facebook.com/
neprajzimuzeum](https://www.facebook.com/neprajzimuzeum)

Instagram:
[www.instagram.com/
museumofethnography/](https://www.instagram.com/museumofethnography/)

#etnomemo
#museumofethnography

**A füzet tartalma
megtekinthető
online:**

Scan me:

Néprajzi Múzeum
Museum of Ethnography